

CIRCOLLEGE

Opdrachtgever: Marne
College; Jan Hazenberg

Datum: 24-03-2020

Onderwerp: Jongeren
op middelbare scholen
bewust maken van een
circulaire school

*Auteurs: Joline
Kooistra, Tjitske
Tjeerdema, Eva
Zwaan en Miranda
Luzizila*

JONGEREN BEWUST MAKEN KAN DE CODE VAN DE TOEKOMST KRAKEN!

Adviesrapport Marne College

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave en inleiding.....	pagina 1
Enquêteresultaten.....	pagina 2
Hoofdvragen en deelvragen + antwoorden.....	pagina 2 en 3 en 4
Omschrijving van het idee.....	pagina 5
Lesstof.....	pagina 6
Website.....	pagina 6
Slotwoord.....	pagina 7
Poster.....	pagina 8
Lesstof bijlage.....	zie itslearning

Inleiding

Ons bedrijf heeft als doel om het Marne college een circulaire school te maken. Ons plan om de school een circulaire school te maken, is het opzetten van een bedrijfje waarmee we langs basisscholen en middelbare scholen gaan, om ze daar les te geven over hoe je een school circulair kunt maken. De leerlingen spelen een grote rol in dit proces, en helpen hierbij. Wij vinden dat je eerst moet beginnen met de leerlingen en dan pas met de school. En hierdoor kunnen ook leerlingen zelf met ideeën komen. Ook hebben ze hier nog veel aan in de toekomst. Wat wij als eerste hebben gedaan, is brainstormen. We hebben ideeën bedacht, en bij deze ideeën een bijpassende naam en slogan bedacht. Die kun je zien op het voorblad en op onze poster. Daarna hebben we nog meer ideeën bedacht, die uitgewerkt en er vragen bij bedacht. Die vragen hebben we gesteld en onderzocht, onder andere in een interview aan meneer Hazenberg. De informatie hebben we verder verwerkt. We hebben ook een specialisatie gekozen; jongeren op middelbare scholen en basisscholen. Met deze specialisatie hebben we verder gewerkt en specifiekere deelvragen gemaakt, die ook in dit rapport staan. We hebben ook gewerkt aan verschillende manieren om ons onderzoek te presenteren; een website, een poster en dit adviesrapport. Ook hebben we een enquête gemaakt om de mening van leerlingen te peilen. De resultaten hiervan zijn te vinden in dit adviesrapport, net als onze uitgewerkte ideeën en plannen. Veel leesplezier!

Enquêteresultaten

Wij hebben een enquête gemaakt om erachter te komen wat leerlingen vinden van een circulaire school, of het ze leuk lijkt om er mee bezig te gaan, en wat ze nu al doen aan circulariteit. We hebben deze enquête doorgestuurd naar zoveel mogelijk klassen van het Marne College. Uiteindelijk hebben we 28 antwoorden gekregen. 37 procent van de leerlingen wist wat een circulaire school inhield, en 29,6 procent wist niet wat het was. De overige leerlingen wisten een beetje wat het was. Daar is dus nog wel ruimte voor vooruitgang! Die vooruitgang willen wij creëren door onze plannen met dit project. Daarna hebben we ervoor gezorgd dat de leerlingen die het niet wisten, nog even een kleine uitleg kregen over wat een circulaire school nou eigenlijk is. Toen hebben we gevraagd of het ze leuk leek om hieraan mee te werken. 48,1 procent van de leerlingen hebben ingevuld dat het hen misschien leuk lijkt om er mee bezig te gaan, en dat ze het nog niet zo goed weten. 29,6 procent zegt dat het ze leuk lijkt om mee te werken, en de overige 22,2 procent zegt dat het ze niet leuk lijkt. Wij denken dat we hier veel aan kunnen veranderen, en dat als ze ermee bezig zijn dat bijna iedereen het dan wel leuk zal vinden. Dit omdat iedereen zijn eigen invulling kan geven van de projecten, en zijn eigen interesses erin kan verwerken.

Wij hebben ook gevraagd wat de leerlingen nu al doen aan een circulaire economie, bijvoorbeeld thuis of op hun werk. 23 van de 28 leerlingen geeft aan dat hij/zij altijd zijn spullen weggooit en niks op straat laat liggen, wij vinden dit een goed resultaat maar ruimte voor verbetering is nog wel nodig. 11 van de 28 leerlingen zegt dat ze tweedehands dingen kopen, zoals kleding of spullen. Dit vinden wij goed en moedigen we ook aan; zo weinig mogelijk nieuwe spullen kopen hoort natuurlijk bij een circulaire economie. 10 mensen zeggen dat ze hun afval scheiden en 4 mensen zeggen dat ze zoveel mogelijk spullen hergebruiken. Wij vinden dit al een goed begin en dit aantal zal zeker weten hoger worden als onze plannen worden uitgevoerd!

Hoofd en deelvragen

Hoofdvraag: Hoe kunnen we jongeren bewust maken en activeren om zich bezig te houden met de circulaire economie, en hoe kunnen zij helpen met het circulair maken van scholen?

Hoofddoel: Jongeren bewust maken van de problematiek en ervoor zorgen dat ze zich bezig gaan houden met circulaire economie en duurzaamheid op scholen

Deelvragen

1. *Wat doet de school op dit moment om de leerlingen te informeren over circulaire economie en duurzaamheid?*
  - Op school hebben worden er projecten gehouden, zoals wij nu bijvoorbeeld aan het doen zijn. Ook hangen er posters in onze school waarop staat dat je afval in de prullenbak moet gooien wat de leerlingen stimuleert om het echt te doen. Tijdens het vak aardrijkskunde leren we ook over klimaatverandering.
  - Wat er nog beter zou kunnen is dat we standaard lessen in alle jaren over dit onderwerp zouden kunnen krijgen. Ook zouden er meer projecten georganiseerd kunnen worden in alle niveaus over dit onderwerp.
2. *Wat doen de leerlingen op dit moment aan de circulaire economie?*
  - Op school worden er projecten georganiseerd en gedaan door leerlingen in bepaalde klassen waar ze actief mee bezig zijn. Ook hebben wij in onze enquête gezien dat veel leerlingen ook wel eens dingen hergebruiken, en veel van hun afval netjes weggooien en dit soms ook scheiden.

- Wat er nog beter zou kunnen is dat we alle niveaus en jaren een keer in de zoveel tijd een project hierover zouden organiseren, omdat er door leerlingen voor de rest vrij weinig aan gedaan wordt waardoor de leerlingen er niet over na gaan denken. Dit hebben wij verder uitgewerkt.
3. *Wat zou de school kunnen verbeteren aan de afvalsituatie?*
    - Op school wordt er niet gerecycled en gescheiden, omdat het afval dat in de prullenbakken terecht komt naar de Omrin gaat. Die het vervolgens wel scheiden en recyclen, maar misschien kan de school hier wel een stap in nemen dat we dit ook alvast gaan doen zodat we de leerlingen kunnen activeren om dit in hun eigen leven ook te gaan doen. Leerlingen gooien vaak hun afval op de grond. Het gevolg daarvan is dat het dan niet terecht komt bij de afvalverwerkers, dus we zouden misschien reclame in de vorm van bijvoorbeeld posters kunnen gebruiken om jongeren te activeren om hun afval in de prullenbak te gooien. We kunnen ook op school gesloten prullenbakken voor buiten regelen, want als het hard waait kan het afval terecht komen op de grond. Wij denken ook dat als wij onze ideeën in werking zetten dat de leerlingen dan vanzelf hun afval zullen opruimen omdat ze hier dan natuurlijk ook over leren.
  4. *Zijn er mogelijkheden voor meer lessen op school over dit onderwerp?*
    - Tijdens de vakken in de lessen biologie, wereldburgerschap of mentorles zou hier aandacht aan besteed kunnen worden. Er worden nu ook al wel projecten gedaan, maar dat zou eigenlijk meer moeten worden. Het zou zo moeten zijn dat je vanaf klas 1/groep 8 al aandacht besteedt aan dit onderwerp. Dit hebben wij uitgewerkt.
  5. *Hoe zorg je ervoor dat leerlingen zich gaan inzetten om van lineair van circulair te gaan?*
    - Het is belangrijk dat leerlingen bewust zijn van wat het probleem is en hoe je het kunt oplossen. Je zou dit kunnen doen door lessen te organiseren waarin ze hierover leren. Als je wilt dat de leerlingen er echt actief mee bezig zijn kun je een project organiseren. Zo leren ze er veel meer over. En beseffen ze zich ook dingen, omdat ze er actief mee bezig zijn.
  6. *Hoe denken de leerlingen over een circulaire school?*
    - Het is een vrij nieuw onderwerp en daarom hebben de leerlingen er niet veel kennis van waardoor ze er niet echt een mening over hebben kunnen vellen. Als je kijkt naar een project als deze zie je wel dat de leerlingen er echt actief mee bezig zijn en zich inzetten om nieuwe ideeën te bedenken. In de enquête zagen we ook dat veel leerlingen nog niet precies weten wat het is, maar dat het ze wel leuk lijkt om hiermee bezig te gaan.
  7. *Hoe kunnen we leerlingen activeren om minder plastic te gebruiken en afval te scheiden en weg te gooien?*
    - Het is belangrijk om leerlingen bewust te maken van het probleem zodat ze zelf na kunnen denken en leren over de gevolgen die hun daden hebben op korte, maar ook op lange termijn. En als ze in projecten hier zelf ideeën en oplossingen over kunnen bedenken zullen ze zich daar automatisch meer bewust van zijn, en zullen ze ook minder plastic gebruiken en beter met hun afval omgaan.
    - We zouden de leerlingen ook kunnen activeren door sociale media of ouders in te kunnen zetten. Ook kun je jongeren activeren door jongeren te belonen voor hun goede daden, dus we kunnen een mogelijkheid van beloning voor jongeren creëren.
  8. *Wat kunnen leerlingen zelf doen om bij te dragen aan een circulaire school en duurzaamheid?*
    - De leerlingen kunnen natuurlijk zelf meedenken en zelf oplossingen bedenken om een circulaire school te creëren. Door de ideeën en plannen uit te voeren die wij hebben doen ze hier in hun schooljaren al heel veel mee.

9. *Wat kunnen ze als eerste veranderen, wat is de basis/het begin?*
- Alles begint bij de bewustwording en kennis over het probleem. Ook moet je als eerst afval in afvalbakken gooien zodat een afvalverwerkingsbedrijf het kan verwerken en hergebruiken. Daarna ga je vervolgens in kaart brengen wat alle mogelijkheden zijn waarna je ideeën kan bedenken en uitvoeren.
10. *Welke leraren zouden lessen kunnen geven over dit onderwerp?*
- Leraren van de vakken biologie, wereldburgerschap, aardrijkskunde zouden hier lessen in kunnen geven. Ook zouden er mensen aangenomen kunnen worden die bijvoorbeeld een studie hebben gedaan die iets te maken heeft met duurzaamheid en het leuk vinden om les te geven. En natuurlijk hebben wij als bedrijf hier ook mensen voor.
11. *Zou je bepaalde vakken kunnen combineren voor projecten of lessen hierover?*
- Ja, bijvoorbeeld de vakken economie, aardrijkskunde en biologie want die vakken komen allemaal voor in het onderwerp circulaire economie.
12. *Wat is de goede leeftijd om te beginnen met lessen hierover?*
- Er is geen leeftijd te jong over dit onderwerp te leren, want wat je op jonge leeftijd inspireert zal jou vooral op oudere leeftijd motiveren. Het is noodzakelijk om juist op vroege leeftijd te leren over circulaire economie, omdat je er in de toekomst steeds vaker te maken mee zult krijgen. Wij willen dus dat er al vanaf groep 8 gewerkt wordt aan circulaire economie zodat ze al een basis hebben die ze meenemen naar de middelbare school.
13. *Zouden we leerlingen kunnen samenvoegen van verschillende niveaus en jaren, zodat het een gezamenlijke les wordt? Omdat leerlingen van verschillende niveaus en jaren, ook verschillende ideeën, interesses en talenten hebben en dus goed samen kunnen werken.*
- Ja, dat zou een mogelijkheid kunnen zijn. Iedereen heeft een ander niveau, jaar en klas waardoor het makkelijker is om dingen samen te doen en ideeën te bedenken. Iedereen heeft zijn eigen specialisatie als het ware. Om die lessen te organiseren moeten er wel goede afspraken gemaakt worden. Bijvoorbeeld hoe we de leerlingen gaan indelen in verschillende groepen. Dit doen we door middel van rollen; dit is te zien in de lesstof.

Adviesrapport – Omschrijving van het idee

Zoals al werd vermeld in de inleiding gaan wij door middel van voorlichtingen aan de middelbare- en basisscholen ervoor zorgen dat zo veel mogelijk scholen circulair worden. Wij zullen u hier precies gaan vertellen hoe wij dit willen bereiken en we gaan ons idee uitgebreid omschrijven.

Ons idee is dat we voorlichting willen gaan geven aan leerlingen van middelbare- en basisscholen. Je moet bij de basis beginnen, want als je leerlingen er niks vanaf weten zullen zij ook al die mogelijke veranderingen niet begrijpen. Wij willen dit aanpakken door allereerst de leerlingen die wij voorlichting geven een presentatie te geven waarin we uitleggen wat het allemaal precies inhoudt. Dit willen wij doen door te vertellen over onze eigen ervaring met dit project. Hierdoor willen wij de leerlingen gaan motiveren om serieus bezig te gaan met dit project om dat zij een groot verschil kunnen maken. Ook gaan we ze vertellen hoe wij ze les gaan geven. Wij willen ze namelijk 1 of 2 uur in de week les gaan geven, en projecten organiseren. De lesstof die we daarbij gebruiken staat op onze website. Hierover kan je meer lezen onder het kopje 'Lesstof' en 'Website'.

Als we alles uitgelegd hebben begint de eerste les. Hierin gaan ze kennis maken met de circulaire economie. De informatie hierover kunnen ze vinden op onze website waar lesstof staat. Ook willen we dan verschillende klassen en niveaus gaan samenvoegen met dit project. Want zo kunnen ze ook van elkaar leren en maken ze kennis met meer leerlingen van hun school. Ook willen we de leerlingen meenemen naar excursies zodat zij zelf ook kunnen zien waar er al aan een circulaire economie wordt gewerkt. En zo kunnen ze bijvoorbeeld ook oplossingen gaan bedenken over wat het bedrijf zou kunnen veranderen. Iets wat wij heel belangrijk vinden is ook de leerlingen zelf met ideeën komen en doordat verschillende klassen samenwerken moet dit vast mogelijk zijn vinden wij. En hopelijk vertellen de leerlingen aan de ouders over dit project, zo bereiken we nog meer mensen. Het uiteindelijke doel voor de leerlingen is dat als ze in de klas voor hun examen op de middelbare school zitten, (3bk, 3gt, 4havo en 5vwo) dat ze dan voorlichtingen gaan geven aan de leerlingen van de basisschool. Zo kunnen leerlingen het van elkaar leren. Ook zouden we graag gastprekers willen uitnodigen, want mensen die hier al meer ervaring mee hebben zouden de leerlingen tips kunnen geven en ze helpen. Ook is het voor leerlingen dan een mooi moment om vragen te stellen aan professionals.

Verder hebben we ook nog wat ideeën bedacht, namelijk dat scholen de leerlingen ook alvast les kunnen geven over een circulaire economie. Ons idee is dat sommige vakken zoals Natuurkunde, Aardrijkskunde, Biologie en Scheikunde ook aandacht kunnen besteden aan de verschillende aspecten van het probleem die bij hun vak horen. Bijvoorbeeld bij Biologie les over recyclen. Ook zou de school een soort raad op kunnen richten waar leerlingen en leraren zich bij aan kunnen sluiten die dit heel leuk vinden en hier graag extra tijd in willen steken. Ook is het handig dat die raad dan op de open dag gaat staan om de basisschoolleerlingen te informeren over hoe het erop de middelbare school aan toe gaat. Scholen zouden ook contact kunnen leggen met leraren die hier veel vanaf weten. Ook kunnen ze hierbij natuurlijk ons bedrijf inschakelen; wij kunnen dit allemaal organiseren want dat is het doel van ons bedrijf.

Lesstof

Wij willen als bedrijf graag dat de leerlingen en leraren een duidelijke leidraad hebben in hun projecten en lessen. Daarom ontwikkelen wij zelf lesstof. De lesstof focust zich op de creativiteit en de talenten van de leerlingen. Er zitten individuele opdrachten in, maar ook opdrachten die je als groep doet. In de beginfase zijn de leerlingen vooral bezig met het bedenken wat voor talenten en interesses ze hebben. Later kunnen ze hierbij een rol bedenken, die ze krijgen in hun projectgroepje. Dit projectgroepje is zo in elkaar gezet dat er kinderen in zitten van verschillende klassen en niveaus. Dit omdat ze dan allemaal verschillende talenten en inzichten hebben. Ook zijn de groepjes zo ingedeeld dat iedereen een verschillende rol heeft die past bij hun interesse. Zo heeft iedereen een beetje zijn eigen ding om te doen en kunnen ze het samen succesvol maken. En natuurlijk is het toegestaan om iets te doen wat niet bij je rol past, het is niet zo dat je ergens helemaal aan vast zit. Dit is ook niet de bedoeling; de leerlingen moeten doen wat ze leuk vinden, dan kunnen ze de beste resultaten behalen. Het is overigens niet zo dat ze hun hele schoolcarrière vast zitten aan hetzelfde groepje. Dit kan wisselen per project of per jaar. En als het in een groepje niet goed gaat zijn er natuurlijk ook mogelijkheden om te wisselen. Het moet namelijk wel leuk blijven. Zoals hierboven al gezegd is, kunnen er dus ook verschillende projecten plaatsvinden in 1 jaar. Vaak heeft dit te maken dat er in 1 vak of onderdeel gespecialiseerd wordt; het kan bijvoorbeeld bij een project meer over energie gaan en bij een ander project weer meer over bewustwording. Het is dus afwisselend!

In de bijlage zie je twee voorbeelden van lesstof. Het zijn 2 lessen, die helemaal aan het begin worden gegeven. Nadat ze hun eerste uitleg hebben gehad beginnen ze hiermee. Deze lesstof is overigens aan te vragen via onze website.

Website

We hebben ook een website gemaakt van CirCollege. Deze hebben we gemaakt om ons doel en bezigheden te verduidelijken. Op de website staat omschreven wat een circulaire economie is, wat wij doen en het uiteindelijke doel wat we samen met de leerlingen willen behalen. Ook kun je lesmateriaal aanvragen via de website en contact met ons opnemen. Het is dus een website gemaakt voor ouders, leerlingen, leraren en andere geïnteresseerden. Ouders kunnen ook heel goed terecht op de website zodat ze te weten komen waar hun kind mee bezig is. Wij hopen dat we hier mee veel mensen kunnen helpen en het ons plan duidelijk maakt. We hebben voor een website gekozen omdat iedereen hier beschikking toe heeft via internet, en het geen papier kost.

De link naar de website: <https://circollege.jouwweb.nl/>

Slotwoord

Bedankt voor het lezen van dit adviesrapport!

Dit waren onze ideeën en onderzoeken. We hebben in dit adviesrapport beschreven wat we hebben onderzocht, wat onze doelen en ideeën zijn, en hoe wij de toekomst zien voor het bedrijf en voor circulaire scholen. Wij hopen natuurlijk dat onze ideeën echt in werking gezet kunnen worden en dat het een succes wordt. Wij denken dat dit mogelijk is door onze website en andere gemaakte dingen zoals de lesstof (bekijk die ook vooral!). Wij hopen dat er in de toekomst echt gewerkt zal worden aan circulaire scholen, en we zouden hier graag aan meewerken. We hebben veel plezier gehad met het maken van de website, lesstof, posters en met het onderzoeken van onze vragen. Wat wij geleerd hebben met dit project is dat het belangrijk is dat iedereen doet wat hij interessant vindt, dan is het heel leuk! Dit hebben wij dus ook terug laten komen in ons eigen ideeën; het is belangrijk dat iedereen zijn eigen interesses en creativiteit kan verwerken. Wat wij ook hebben geleerd is dat goed samenwerken belangrijk en essentieel is in een project als dit. Wij proberen dit dus ook zoveel mogelijk te stimuleren in de bedachte projecten.

We vonden het leuk om dit project te doen en zijn blij met het resultaat!

De poster